

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 141/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Katarínou Andráš Leškovou, Plzenská 2, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Co 144/2018 z 25. októbra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo 114/2019 z 29. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. júla 2020 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú obe napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovatelia podali žalobu, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti časti zmluvy o hypotekárnom úvere a všeobecných zmluvných podmienok z dôvodu neprijateľnosti zmluvných podmienok pre zmluvnú stranu v pozícii spotrebiteľov. V priebehu konania navrhli rozšírenie žalobného petitu o uloženie povinnosti žalovaným zdržať sa výkonu záložného práva viaznuceho na ich nehnuteľnosti, ktoré okresný súd uznesením pripustil. Namietali aj premlčanie záložného práva, ktorým bola zabezpečená pohľadávka z úveru, pretože úver bol zosplatnený k 8. augustu 2012 a 9. augusta 2015 došlo k premlčaniu pohľadávky z úveru. Okresný súd Košice-okolie rozsudkom č. k. 15C 186/2014 z 11. mája 2017 žalobu zamietol s poukazom na to, že podľa § 137 písm. d)

Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) je takáto určovacia žaloba vylúčená. Okresný súd ďalej uviedol, že žalobcovia sa domáhajú vyslovenia ničím nelimitovaného trvalého a definitívneho príkazu zdržať sa výkonu záložného práva, ktorý bol zmluvne dojednaný. Prípadným vyhovením by došlo k neprimeranému zásahu do práv žalovaných, ktorý by popieral podstatu a zmysel tohto zabezpečovacieho inštitútu. Žalobcovia neosvedčili naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

4. Proti tomuto uzneseniu sťažovatelia využili oprávnenie podať odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny v celom rozsahu potvrdil. Odvolací súd dôvodil, že určenie právnej skutočnosti je podľa Civilného sporového poriadku možné žalovať len, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Zo zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere vyplýva, že sa nevzťahuje na zmluvy o poskytnutí úveru na účely nadobudnutia nehnuteľností. Návrh na zdržanie sa výkonu záložného práva posúdil ako nedôvodný a neprípustný z rovnakých dôvodov ako okresný súd.

5. Sťažovatelia podali proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd v napadnutom uznesení vyhodnotil ako neopodstatnený, pretože odôvodnenie je jasné a zrozumiteľné, k zamietnutiu žaloby došlo z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. d) CSP. Poukázal na to, že ak všeobecný súd dospeje k záveru o tom, že naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou sporu sa ďalej nezaobrá. Posúdenie naliehavého právneho záujmu dovolateľa nenamietali, a preto boli ostatné námietky (námietka premlčania, nedostatku dôvodov i neposúdenie zmluvy ako spotrebiteľskej) bez právneho významu. Dovolateľa nevymedzili právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto aj v tejto časti považoval dovolací súd dovolanie za procesne neprípustné a odmietol ho ako celok.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a napadnutému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú, že obe napadnuté rozhodnutia sú arbitrárne a zmätočné, čím došlo k odmietnutiu spravodlivosti. Upozorňujú, že súčasťou žalobného petitu bola aj povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva v nadväznosti na uplatnenú námietku premlčania pohľadávky z úveru. Uvedená časť petitu nie je určovacou žalobou, napriek tomu všeobecné súdy dôvodili len neexistenciou naliehavého právneho záujmu a bez zaujatia právneho stanoviska zo strany všeobecných súdov všetkých stupňov ostala námietka premlčania pohľadávky v kontexte návrhu na zdržanie sa výkonu záložného práva. Sťažovatelia zastávajú názor, že ide o spotrebiteľskú zmluvu a všeobecné súdy túto okolnosť nezohľadnili. Existencia naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti časti zmluvy o hypotekárnom úvere a záložnej zmluvy je daná priamo § 53 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení

neskorších predpisov. Krajský súd a najvyšší súd vec sťažovateľov nehodnotil podľa spotrebiteľského práva, čím porušil ich legitímne očakávania a princíp právnej istoty.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či je v okolnostiach prejednávanej veci ústavne akceptovateľné právne posúdenie neexistencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti časti zmluvy o hypotekárnom úvere, ktorý sťažovatelia odvádzajú od ustanovení spotrebiteľského práva, a následne, či sa všeobecné súdy neopomenuli riadne zaoberať návrhom na vyslovenie príkazu zdržať sa výkonu záložného práva.

8. Ústavný súd v napadnutom uznesení najvyššieho súdu ani v napadnutom rozsudku krajského súdu nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na spravodlivé súdne konanie.

9. Dovolací dôvod „odklonu“ nebol vymedzený zákonom predpokladaným spôsobom, čo sťažovatelia ani nerozporujú. Pokiaľ ide o dovolací dôvod nedostatku dôvodov napadnutého rozsudku [§ 420 písm. f) CSP], v tejto časti najvyšší súd konštatoval, že posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu súdmi nižších inštancií sťažovatelia nenamietali. Keďže uvedenú námietku uplatnili sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom bez toho, aby ju predostreli a vyčerpali v konaní pred dovolacím súdom, ide z hľadiska konania pred ústavným súdom o námietku neprípustnú. Napriek tomu ústavný súd v krátkosti pripomína, že zmluva o bankovom úvere je tzv. absolútnym obchodom, čiže bez ohľadu na povahu a postavenie subjektov a účelu poskytnutie úveru sa spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka (vrátane premlčacej lehoty osobitne upravenej pre obchodnoprávne vzťahy). Preto naliehavý právny záujem, ktorý svedčí ex lege spotrebiteľom, nemožno uplatniť v konaní o určení neplatnosti časti zmluvy o hypotekárnom úvere. Po zistení absencie naliehavého právneho záujmu najvyšší súd ďalej neskúmal namietaný nedostatok dôvodov, námietku premlčania ani spotrebiteľskú povahu vzťahu. Námietkou sťažovateľov o nedostatku dôvodov rozsudku krajského súdu vo vzťahu k príkazu zdržať sa výkonu záložného práva sa teda najvyšší súd bližšie nezaoberal, nedal na ňu špecifickú relevantnú odpoveď, preto ústavný súd nepovažoval za aktivovaný princíp subsidiarity právomoci, ktorý by vylučoval právomoc ústavného súdu na prieskum rozsudku krajského súdu v tejto čiastkovej otázke a podrobil prieskumu aj obsah napadnutého rozsudku krajského súdu.

10. Všeobecné súdy prvej a druhej inštancie ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnili, že požadované uloženie neobmedzenej povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva je v rozpore so samotnou podstatou a funkciou hypotekárneho úveru zabezpečeného záložným právom, a preto je nezlučiteľné so zmluvnými a zákonnými oprávneniami záložného veriteľa. Uvedený právny názor vychádza z uznesenia ústavného súdu č. k. PL. ÚS 23/2014 z 24. septembra 2014. Vychádzajúc už z podstaty a funkcie záložného práva, nemožno úspešne uplatňovať trvalé a ničím neobmedzené zdržanie sa výkonu záložného práva, pretože by to bolo popretím účelu jeho vzniku a obsahu. Na základe týchto právnych názorov krajský súd a pred ním okresný súd vyhodnotili žalobu v tejto časti ako nedôvodnú, nejde teda o ústavne neakceptovateľný výklad relevantných

právnych noriem a zároveň nemožno konštatovať ani arbitrárnosť uvedených záverov, ktoré sú obsiahnuté v rozsudku okresného súdu, ako aj napadnutom rozsudku krajského súdu.

11. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu ani napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

12. V dôsledku konštatovania zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu